

פ"מ תשפ"ו

פ"מ (1) תשפ"ו

שבכל התנגשות של ב' צדדים יתגברו הרבים
על המעטים, וכן יפלו החלשים תחת יד
הגבורים, ולפיכך ישב שקט ושאנן על כסאו
ולא פחד ממרד וממעל מאת יושבי ארצו. אבל
בראותו פתאום מראה המורה היפך הרהורי
דיומא שלו, ובחלומו אכלו החלשים להגבורים,
אז אחזתו חיל ורעדה אולי מתכונן נגדו
מרידה שתצליח על אף היותה על ידי מעטים
וחלשים. לכן שלח וקרא לכל חרטומי מצרים
ונחמיה, שראה בחלומו מהפכה מדינית.
ולפי"ז לא במקרה קוראים פרשת מקץ
בימי חנוכה, להורות על "מסרת גבורים ביד
חלשים ורבים ביד מעטים" מעין חלום פרעה.

(מאח) ויהי בבקר ותפעם רוחו
וישלח ויקרא את כל חרטומי
מצרים ואת כל חכמיה ויספר
פרעה להם את חלמו וגו'.

כל הלומד פרשה זו יתמה על מה שנבהל
פרעה וקרא לאסיפה נחוצה של כל שריו
וחכמיו שיפתרו חלום מגוחך, הלא חלומותיו
היו לכאורה משאות של טפשות ומה המקום
להתפעמות רוחו. וכי ידע שיש בהחלומות
איזה התגלות על מה שעתיד להקרה, עד כדי
שיטרידו את מנוחתו!
ונראה שהנה הילוך מחשבתו של פרעה היה

ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי

אלקים יענה את שלום פרעה (מ"א ט"ו)

בשעה שיוסף בא אל פרעה ופרעה סיפר לו את חלמו ואמר לו שמעתי עליך
לאמור כי תשמע לפתור את חלומי, אמר לו יוסף "בלעדי אלקים יענה את שלום
פרעה" וכשיוסף פתר לו את חלמו אעפ"י שפרעה היה עובד עבודה זרה, תיכף
האמין בו ואמר לו "אחרי הודיע אלקים אותך אין חכם וגבון כמוך", וגם אמר
"הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו". ואילו כשמשח רבינו בא אל פרעה ואמר
לו שיש בורא עולם ורוצה שתוציא את עם ישראל ממצרים, אמר "מי ד' אשר
אשמע בקולו". לא רצה להאמין ונתנו לו מכות אחרי מכות, ובאמצע התחיל
להאמין ואח"כ חזר בו. ואפילו בסוף שכבר שלח את בני ישראל, התחרט ואמר "מה
זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעברנו". מה ההבדל בין פרעה של יוסף לבין
פרעה של משה, הלא שניהם היו עובדי עבודה זרה, מדוע פרעה של יוסף תיכף
האמין ופרעה של משה לא רצה להאמין אפילו אחרי כל האותות והמופתים?

יש סיפור עולמי שבעיר ורשה הי' עשיר גדול וירא שמים ומסחרו הי' שהי'
שולח אניות סחורה דרך הים לחו"ל. פעם באה ידיעה שכל האניות שלו טבעו בים
ונשאר עני ואביון, ולא הי' מי שירצה להודיע לו את זה, כי חששו לנפשו. אמר
הרב דהעיר ורשה כי הוא מקבל עליו להגיד לו. הוא קרא לו אצלו ובא אליו
והתחיל לדבר אתו בענייני יראת שמים, איך כל העולם הוא הכלבלבים, אם
מאבדים את זה אין מה להצטער על זה, והעשיר הבין זה טוב מאד. אחרי שעות
שהרב דיבר אתו והסביר לו את ההבל של עולם הזה, שאל אותו הרב: לפי מה
שאנחנו דברנו עכשיו, אילו הי' נטבע לך אני' אחת עם סחורה שלך היית מצטער?
ענה ואמר: בודאי לא הצטערתי, כי דברנו עכשיו שכל הכלבלב. אמר לו הרב: מזה
עוד אין ראי' שאתה ירא שמים באמת, כי עדין אתה נשאר עשיר, אבל איך יהי'
אם יטבע אצלך שתי אניות או שלשה, מה תגיד אז? הוא חשב קצת ואח"כ אמר:
גם על זה לא אצטער. אמר לו הרב: זה עוד לא ראי' על יראת-שמים אמיתית. מה
תגיד אם כל האניות שלך יטבעו? אמר העשיר להרב: סתם להגיד זה לא חכמה, תן
לי זמן להתבונן. אמר לו הרב: יפה דברת. הכניס אותו בחדר שיתבונן והוציא את
ה"חובת הלבבות" שער הבטחון ולמד כי הבוטח בד' הוא יותר עשיר מוגנים
ממי שהוא כימאי שיכול לעשות מבוז' - זהב. ומבאר שם איך אדם רוצה משכון
מחשב"ה, הוא רוצה שיהי' הכל מוכן לפניו, אין לו אמונה בהקב"ה ורוצה שיהי' בטוח
ורוצה משכון, וכך עבר את שער הבטחון. אחרי שהתעמק בשער הבטחון יצא
מהחדר ואמר להרב: כפי שאני התבוננתי בשער הבטחון אפילו כל אניותי נטבעו
בים לא אצטער מפני שכבר הבנתי שהקב"ה הוא כל יכול ויכולים לבטוח בו. אמר

2
כ"ח
תשפ"ו

1

לו הרב: אם הגעת להבנה זו, אני אומר לך שהגיעה ידיעה ברורה שכל האניות שלך ניטבעו בלב ים: כשאמר לו הרב את זה, מיד נתעלף והזעיקו רופאים אשר בקושי הצילו אותו. שאל אותו הרב: הלא רגע לפני זה אמרת בשמחה רבה שלא תצטער כלום, מדוע התעלפת? אמר לו: כשאני אמרתי לך שכל העולם הזה הוא הבל הבלים, חשבתי שהאניות שלי שטות בים, או כל העולם הוא הבל הבלים. אבל כשאמרת לי שהאניות שלי ניטבעו, אז מתעלפים!

זה ההבדל בין פרעה של יוסף לבין פרעה של משה. כשיוסף אמר לפרעה שיש אילקים בעולם והוא יעשיר אותך, שכל הכסף שבעולם יכנסו במצרים, אילקים כזה גם אני רוצה. אבל פרעה של משה, כשאמר לו משה שיש אילקים בעולם ורוצה שאני אשחרר אותה שלימה שעובדים אצלי ואני אאבד עשירות גדולה כזו, אז מתעלפים ואומרים מי ד'.

כזה ההבדל בין יהודי לגוי. הגוי עובד אלהיו אם הוא מקבל ממנו, אבל כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו. אבל היהודי אומר "אהבתי כי ישמע את קולי תחנוני... אפפוני חבלי מות" וגו' - "אהבתי" מוסב גם על הסוף: הוא אוהב גם את הצרות! "חסד ואמת אשירה" - אם חסד אשירה אם משפט אשירה. באותו שירה אשר בחסד הוא שר במשפט. המדרש אומר, הצדיקים, הקב"ה רוכב עליהם שנאמר "והנה ד' נצב עליו", והרשעים הם עומדים על אלהיהם שנא' "ופרעה עומד על היאור". הכונה, כי הצדיקים לא מבקשים כלום מהקב"ה אלא הם נושאים את הקב"ה, הם סובלים בשבילו והם מפרסמים את הקב"ה, הם מרכבה להקב"ה, שהקב"ה רוכב עליהם. אבל הרשעים הם עומדים על אלהיהם שכתוב והנה עומד על היאור, כי היאור ה' אלהים שלהם, הם רוצים רק לקחת מהאלהים שלהם אבל לא נתן להם אז מתרחקים ממנו. ראו מה בין ישראל לעמים, מה בין בני לבין חמי.

איזהו חכם הרואה את הנולד

"ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים" (מא, לג)

ידועה השאלה, לשם מה צריך "איש נבון וחכם" לפקח על איסוף התבואה, הרי איש נמרץ ומסודר, נראה מתאים יותר לתפקיד זה?

ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שהנה, פתרון החלום היה, ששבע שנים ראשונות יהיה שובע גדול במצרים, שובע כזה, שאפילו מצרים האימפריה

והגדולה, לא הייתה רגילה אליו. תכונת האדם היא, שכשיש לו שפע גדול, הוא אינו מסתכל קדימה, ושקוע רק בהשלמת תאוותיו.

יכן היה צריך לקחת איש חכם ונבון, שישכיל לשמר את השפע מתוך מבט על העתיד, כמו שאמרו חז"ל (תמיד לב, א) "איזהו חכם הרואה את הנולד", וראה נאמר בלשון הווה, כלומר שרואה הוא עכשיו מה שעתיד להיות. וכיון שיודע שעתיד לבוא רעב גדול, הרי שיש לצבור כמויות גדולות על מנת להצליח לשרוד בזמן הרעב.

וואחזיש זאת, שאם בשנות השובע יפלו כמה גרגירים על הארץ במהלך איסוף התבואה, הרי מי שרואה את ההווה אומר, "מה חשיבות יש לכמה גרגירים כלפי השפע הגדול"? אבל מי שרואה את העתיד יודע שבגרגירים אלו אפשר להחיות נפשות, ולכן ממחר לאוספם.

עניין זה הוא ההבדל היסודי בין החכם לכסיל, הכסיל מסתכל על ההווה בלבד למלא תאוותו, וגם אינו מתחשב בתוצאות מעשיו. ואילו החכם, חי את ההווה במבט של עתיד.

(6)

שני פרעה [מא. מר]

דר מקץ תרע"ז

רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר,
אני של בשר ודם את למד אני של
קב"ה, מה אני של בשר ודם על ידי שאמר
יעה הרשע ליוסף [בראשית מא. מר] 'אני
רעה' ה' לו כל הכבוד הזה, לכשיבא אני
ול הקב"ה - 'אני עשיתי ואני אשא' [ישעיה
ג. ה] על אחת כמה וכמה, ע"כ במדרש
ז"ר צ. א. והוא פלא וצריך הבנה, וכי זה
גדיל את יוסף מה שאמר פרעה אני

פרעה, הלא אדרבא זה הקטין אותו שהוא
גדול ממנו.

אבל יראה לפרש בס"ד, דהנה ידוע שם
פס. דה"י כתוב בנימוסי מצרים שעבד אל
ימלך כמבואר ברש"י ז"ל [מא. יב, וא"כ
בדאי בעת שרצה פרעה להמליך את יוסף
בדאי ה' לו מנגדים על זה וקטרגו לפני
פרעה שהוא נגד הדת, ועל זה השיב פרעה
אני פרעה ובניי לעשות מה שברצוני.
ואפשר לכוון בזה מה שכתב רש"י ז"ל על
אני פרעה ח"ל, שיש יכולת בידי לגזור גזרה
על מלכותי ואני גזור שלא ירים עב"ל,
ולכאורה הוא אך למותר, דפשיטא שיש
יכולת ביד המלך לעשות כרצונו, ומה בעי
רש"י בזה. אבל בהנ"ל יובן, יען שהיו
מנגדים לזה מוכרח ה' לעמוד כנגדם ולומר
דהוא מלך ויש יכולת בידו לגזור גזרה
כרצונו, והבן.

והנה ידוע דבעת שרצה השי"ת לעשות
איזה ישועה לישראל, תמיד יש אשה מקטרג
שמקטרג על ישראל, כמו שהיה גבי גאולה
של מצרים שטען השר של ים הללו והללו
נע"י וזה ח"ב קע. בן אבל כשרצה השי"ת
להושיע את ישראל אינו משגיח על
המקטרגים כלל וכלל. וזה המכונה במדרש
הנ"ל, מן אני של בשר ודם אנו למדים על
אני של הקב"ה, היינו כמו התם גבי פרעה
שאמר אני פרעה ולא השגיח על המקטרגים
שקטרגו נגדו, כמו כן כשיבא אני של הקב"ה
שיאמר אני עשיתי ואני אשא היינו שלא
ישגיח על המקטרגים כלל ויחשיב את
ישראל כמו שעלה ברצונו, וא"ש והבן.

ובזה נראה לפרש מאמר קרא בויגש
[בראשית מו. ה] אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי
אעלה גם עלה, ר"ל גם לרבות אף אם אינך
כדאי כמו שהיו באמת והשר [של ים] טען
הללו והללו וא"ש והבן.

והשי"ת יושיענו במהרה ברצונו

המוחלט בלי שום אתערותא דלתתא
אכ"ר.

(5)

יהודי שהתגורר בדרום אפריקה לזמן קצר, ביקר פעם במעונו של ראש
ישיבת בריסק בירושלים, רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, וסיפר לו
אודות העשירים היכולים בקלות להשיג עבדים, וכל תענוגי החיים
ואנוחים לפנייהם.

ונזן כדי הדברים העלה תמיהה, מאחר שישנו חוק האוסר הוצאת כספים
מהמדינה, אינו מבין מדוע נשארים שם אותם עשירים, מה תועלת יש
לזוהם בכל הכסף אשר הם צוברים, אם לעולם לא יוכלו להוציא את כספם
למדינה אחרת?

הקשיב רבי יוסף דב לדבריו, נענה ואמר לו, "באפריקה אין תועלת
להתעשר, מאחר שאי אפשר להוציא משם כסף, אף העולם הזה,
כלום אין הוא דומה לדרום אפריקה? וכי יכולים להוציא ממנו
כסף?"!

(7) אצ"ר פלאי הערב
ב. אסנת היתה בתה של דינה והשתלשלותה למצרים

בפרקי דרבי אליעזר (פל"ח) איתא: שאסנת בת פוטיפר היתה בתה של דינה
שנולדה משכם בן חמור (כו).

במדרשים (כו) ובראשונים ז"ל (כח) מתארים כיצד הגיעה אסנת משכם למצרים: לאחר
מעשה שכם בן חמור עם דינה, ילדה דינה את אסנת, וביקשו
השבטים להורגה, שלא יאמרו שיש זימה באהלי יעקב. ויכמרו רחמי יעקב אבינו
עליה (כט), וכתב על ציצן של זהב כל מה שאירע לה בשכם, והוסיף: "כל המתדבק
בך מתדבק בזרעו של יעקב", וגם כתב בו השם הגדול והקדוש שם הוי"ה ב"ה.
ותלה הציץ על צוארה של אסנת, והשליכה בחומת מצרים.

באותו היום יצא פוטיפר לטייל עם נעריו והגיעו עד לחומת העיר, ושמע קול
בכיית ילד, אמר לנעריו: "הביאו לי את הילד הזה", וראה את הטס ואת
המאורעות, אמר פוטיפר לעבדיו: "זאת הבת בת גדולים היא, הוליכו אותה לביתי",
והביאו לה מינקת. ומפני שאשת פוטיפר היתה עקרה, גידלה את אסנת בביתה,
ולכן נקראת 'אסנת בת פוטיפר'. ובפרקי דרבי אליעזר (שס) כתוב, שירד מלאך
מיכאל ולקח את אסנת והורידה למצרים לביתה של פוטיפר, לפי שהיתה אסנת
ראויה להנשא ליוסף.

בשנתמנה יוסף למשנה למלך בארץ מצרים, עבר יוסף בכל ארץ מצרים, ותצאנה
כל הנשים לראות את יפיו, וזרקו הנשים לפניו חפצים ותכשיטים.
אסנת שלא היה לה מה לזרוק, השליכה את הציץ שהיה תלוי בצוארה. ויקחנו
יוסף וירא שהיא מזרעו של יעקב, ויקחנה לו לאשה. כאשר ירד יעקב למצרים,
הראה לו יוסף הציץ שכתב ותלה על צוארה של אסנת, והוא שאמר יוסף לאביו
(לקמן מח ט) "בני הם אשר נתן לי אלהים בזה".

(3)

נחשבו לבני אבות וכן כתב רש"י בפי ברכה
 דויהי מתיו מספר שנמנים בשאר השבטים ולזה
 כתב ויכר יוסף את אחיו כלומר שהכירם שהם
 צדיקים והן אחיו ובני אביו והן לא הכירוהו
 היינו שלא הכירו אותו לצדיק כלל וחשבו אותו
 לבן נכר וינכרו יוסף את החלומות כלומר שכל
 דברי קשות שדבר אליהם לא היו רק מפני זכרון
 החלומות והנה ידוע מה שכתבו המפרשים כי מה
 שלא שלח לאביו ולאחיו כי המתין עד שיתקיים
 כל החלומות עד שיבואו אביו ואחיו להשתחוות
 לו. ולכאורה תמוה כי בודאי צדיק כיוסף לא
 יחוש לכבוד המדומה שישתחו לו אביו ואחיו.
 לכן נראה כי שני החלומות שחלם יוסף היה
 חלומות של גבורה כענין שאמר בחלום אדבר בו
 והגבורה הנאמר בחלום אין הכרח שיתקיים כולה
 והנה המלוכה שהראה לו בחלום היה מראה על
 ענין המלוכה הניטל מבית דוד וניתן לירבעם
 שהוא מורע יוסף ובחלום ב' היה מראה לו על
 ענין משיח בן יוסף שקודם משיח בן דוד ולכן
 הראה לו ג"כ שאביו ואחיו ישתחו לו כי יש
 בישראל מי שיקרא בבחינת יוסף כענין שנאמר
 עדות ביהוסף שמו. ויש שנקראים בבחינת יעקב
 וקבלו אותו למלך ומבואר בש"ס כשהיו יראים
 מאיזה דבר עשו דבר קטן שיחול הדבר הזה על
 הדבר הקטן. כענין שאמרו בגיטין (דף ל"ה)
 ואפכיתו לכורסיי והנה יוסף היה לו צער במאוד
 על קיום החלומות שהמלוכה ניטלת מבית דוד
 על ידי זרעו היה עון גדול ולכן ביקש שיתקיים
 החלומות בכאן כי אולי יתבטל הדבר שלא יתחלף
 המלוכה ולא ינטל מבית דוד וכל מה שעשה להן
 לא עשה אלא לטובתן:

קוצר השגתנו באירועים הבאים עלינו

"ויאמר ישראל למה הרעותם לי" (מג, ו)

כתוב במדרש (ב"ר צא, י) על הכתוב "למה תאמר יעקב וכו' נסתרה דרכי מה",
 אמר ר' לוי בשם רבי חמא בר חנינא מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר של בטלה
 אלא כאן, [שאמר "למה הרעותם לי", שתלה הנהגתו של הקב"ה במקרה], אמר
 הקב"ה אני עסוק להמליך את בנו במצרים והוא אומר למה הרעותם לי. נדמה
 היה שהמכירה של יוסף כאסון נורא, רעה ליעקב, ובדיוק להיפך דוקא עי"ז עלה
 לגדולה ולמלוכה ופרנס בית יעקב בשנות הרעב.

כתב רבי אברהם גרודזינסקי זצוק"ל (בסי' תורת אברהם) אין אדם יודע מהו
 טובה ומהו רעה משני סיבות: א. – כיון שהאדם רואה רק מה שתוך ד' אמותיו,
 מה שסמוך לו, ולא יותר. ב. – מפני שרואה רק את ההווה ואין הוא רואה את
 העתיד, ויסוד לזה ממחשישים לנו חז"ל בסיפור אבלותו וצערו של יעקב על יוסף
 בנו.

דנה לכאורה בכיתו ואבלו של יעקב בעיני בשר ודם היתה צודקת, שהרי
 איבד אבידה גדולה את בנו יקירו, ומכל שכן שאיבד בן גדול כזה שכל מה שלמד
 בבית מדרשו של שם ועבר מסר לו, גדול היה מכל אחיו בחכמה "בן זקונים"
 ביאר התרגום "בר חכים", נוסף לזה אבידה באופן כזה, ע"י מיתה משונה טרף
 טרף יוסף, ובפרט שהיה הוא המסבב לזה, כי שלחו למקום סכנה, זאת ועוד
 כי סימן היה מסור בידו שאם ימות אחד מבניו בחייו אז יהיה הוא לאחר מותו
 בגיהנם, היש קץ לצער כזה שיעקב יראה פני גיהנם.

וירא יוסף את אחיו ויתנכר אליהם. פרשה זו
 תמוה: א. ויתנכר אליהם הוא דבר תמוה.
 ב. כתיב וידבר אתם קשות ויאמר אליהם מאין
 באתם כי מה ששאל אותם אינו דבר קשות כלל.
 ג. שחזר וכתב ויכר יוסף את אחיו הם דברים
 מיותרים לגמרי שהרי כבר כתיב ויכירם. ולתרוץ
 זה נראה דהנה ידוע שאפילו התנאים הכירו
 הצדיקים והרשעים מרחוק כמבואר בזהר בכמה
 דוכתי. ומקרא מלא דבר הכתוב וראו כי שם ה'
 נקרא עליך וא"כ אף שלא הכירו את יוסף שהוא
 אחיהם מ"מ היה להם להכיר צדקתו שהשכינה
 שנה עליה. ובזוה"ק היה זה בדרך נס שלא
 הכירוהו זה שכתב ויתנכר אליהם כי ידוע מה
 שדרשו רז"ל על בן נכר שנתנכרו מעשיו לאביו
 שבשמים וזה כוונת הכתוב במה שאמר ויתנכר
 אליהם היינו שעשה מעשיו שידמה להם כאלו
 נתנכרו מעשיו לאביו שבשמים כמו שאמר
 בפניהם כי נחש ינחש איש אשר כמוני וכו'
 שעשה עצמו לנחש כמו כן אמר לפניהם שעושה
 מעשים אחרים הדומים לזה למען לא יכירו
 צדקתו ומה ששאל להם מאין באתם הן הן
 הוברים קשים כי אין מקום לשאול מאין באתם
 רק מאין אתם והשאלה מאין באתם שייך רק
 למי שהלך ממקומו וחזר או יש לשאול מאין
 באתם אבל מי שראה אחד שלא הכירו מעולם
 אין שייכות לשאול מאין באתם רק מאין אתם
 כלו כפי ויצא דיעקב שאל להרועים מאין אתם.
 וגם המלאך ששאל להגר אי מזה באת יפה שאל
 כיון שהיתה תועה בדרך שייך לשאול מאיזה
 דרך באת לנסותה הדרך שבאת משם אבל יוסף
 שראה אנשים שלא הכירם שעשה עצמו כאילו
 לא הכירם מעולם היה לו לשאול מאין אתם
 אך הישוב לזה כיון שחפץ אותם לגנבים –
 והגנבים אין להם מקום קבוע לדירה רק חודש
 כאן וחודש במקום אחר ואין שייכות לשאול מאין
 אתם כיון שאין להם מקום קבוע רק מאין באתם
 ולזה אתי שפיר דמחשיב לשאלה זו דברי קשות
 ומה שחזר ושנה ויכר יוסף את אחיו להקדים
 כי מה שאמר אחר כך לא מפני שחשד אותם
 לרשעים כמו שאמר לפני אביהם שאוכלין אבר
 מן החי ושתולין עיניהם בבנות הארץ ולזה אמר
 ויכר יוסף את אחיו כי ידוע שהרשעים לא

בכל זאת, אומר הקב"ה "אני עסוק להמליך את בנו במצרים והוא אומר למה הרעותם" הנך רואה רק ההוה, ולא את העתיד של איזה שנים, ולא רק שאת העתיד אינך רואה, אלא גם את ההוה, שהרי יעקב בכה בכי של אבלות גם כשהיה יורד יוסף מלך במצרים תשע שנים, אך בארץ מצרים הרחוקה מארץ

(10)
מ

כנען כמה שעות, ריחוק מקום והסתכלות על ההוה, גרם לו להפוך את השמחה - לאבל, לו ידע יעקב את אשר נעשה בארץ הסמוכה לו - הלא שמחה אין קץ היתה לו.

...

וכן דרשו חז"ל (נדה לא.) על המקרא "אודך ה' כי אנפת בי, ישוב אפך ותנחמני" (ישעיה יב, א), משל לשני בני אדם שהלכו לעבור בספינה, האחד ישב לו קוץ ברגלו עד שלא היה יכול לילך בספינה, וחבירו נכנס בספינה, התחיל זה לקלל את יומו, לימים שמע שנטבעה הספינה ומתו האנשים אשר בה, אז התחיל לשבח לבורא יתברך, כי ראה שהיה זאת כדי להחיותו, והיינו דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב "לעושה נפלאות גדולות לבדו", אפי' בעל הנס אינו מכיר בניסו.

וכן אמרו (ברכות ס:) לעולם יהא אדם רגיל לומר "כל דעביד רחמנא לטב עביד", כי הא דרבי עקיבא שהלך בדרך והגיע לעיר רצה מקום ללון לא נתנו לו, אמר כל דעביד רחמנא לטב, הלך וישן בשדה והיה בידו תרנגול להקיצו משנתו, חמור, ונר, בא רוח וכבתה את הנר, בא חתול ואכל את התרנגול, בא אריה ואכל את החמור, אמר כל דעביד רחמנא לטב, באותו לילה באו גיסות ושבּו את כל העיר בשבי, אמר להם לא אמרתי לכם כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה [ואילו היה נר דלוק היה הגייס רואה אותי, ואילו היה החמור נוער או התרנגול קורא, היה הגייס בא ושובה אותי — רש"י].

וכן סיפרו במדרש (ויקרא רבה ה, ד) על אבא יודן שירד מנכסיו ונהיה לעני, הלך לחרוש בפרתו בחצי שדה שנשאר לו, עם החרישה נפתחה הארץ לפניו, נפלה פרתו שם ונשברה. האיר הקב"ה עיניו ומצא שם אוצר טמון, אמר לטובתי נשברה רגל פרתי, ע"ש באורך.

(5)